

Agoitzek, Artzibarrek, Longidak eta Orotz-Beteluk Itoizek agindutako ordaina eskatu dute berriro

2014an, Itoizko urtegiak eta Nafarroako ubideak kaltetutako herrietako alkateak Nafarroako Parlamentura joan ziren, erakundeek beren gain hartutako konpentsazio konpromisoak ez zirela gauzatu salatzeko. Sei urte geroago, Agoitz, Artzibar, Longida eta Orotz-Beteluko alkateak berriro joan dira Nafarroako parlamentura Lurralde Kohesiorako batzordeko lan-saio batera, aldarrikapen berberarekin: ez dira jasotzen ari Itoizko urtegia azpiegitura jartzeagatik hitzartutako konpentsazioak; izan ere, azpiegitura horrek eremuko arazo estrukturalak areagotu ditu, Nafarroako beste eremu batzuetan aberastasuna sortu duen bitartean.

Ángel Martín Unzué Agoizko alkateak gogorarazi zuenez, Nafarroako

Itoitz-Ubidea Fundazioak (Nafarroako Gobernuak, Ebroko Ur Konfederazioak eta inguruko udalek osatua) 2013an desagertu zen arte – «Krisiaren aitzakiarekin», Jorge Agirre PSNko parlamentariak aitortu zuen bezala –, inguru horretan egindako inbertsio aurreikuspenen %60 gauzatu zituen. Inbertsio horiek Itoizko urtegia izateagatik konpentsazio gisa jasota zeuden, inguruaren garapena baldintzatu baitu. Agoitzek, esaterako, komunikazio gune nagusia izateari utzi dio, isolatuta gelditu da eta kultur, industria eta ingurumen ondarearen galera nabarmena izan du. Eskualdean izandako eragina konpentsatzeko eta lurraldea lehengoratzeko programa bat prestatu zen, bete ez dena. Oraindik egiteke daude jarduketa eta proiektu asko, bai

desagertutako Fundazioak egin beharrekoak, bai Ebroko Konfederazio Hidrografikoak ministerioen finantzaketarekin egin beharrekoak, guztira 28 milioi eurokoak.

Ángel Martín Unzué azaldu zuen badaudela Itoizko urtegitik behera azpiegituraren onurak jasotzen dituzten eragileak, Nafarroako ubideari esker «aberasten» jarraitzen dutenak. Baina, bitartean, Nafarroako lurraldeen arteko elkartasuna ez dela gauzatzen ari salatu zuen, eremu horri «prekariatate sozioekonomikoa» eragiten zaiolako. Horregatik, hartutako inbertsio-konpromisoak betetzea eskatu zuen; izan ere, biztanleak galtzen ari den eremua da, gaur egun 7,7 biztanle ditu kilometro koadroko, eta Europako estandarren arabera, 12,2 biztanle izanez

gero alarmak pizteko modukoa da. Ildo horretan, Foru Gobernuaren laguntza eskatu zuen, eskualdeari «trataera berezia» emateko, «urteko ekarpen ekonomiko zehatz bat egitea, udal bakoitzak egiteko dituen proiektuak edo eguneratuagoak eta beharrezkoagoak diren beste proiektu berri batzuk egiteko».

Carlos Oroz Artzibarko alkateak beste kontu bat salatu zuen: zein desberdina diren azpiegitura mota horiek edukitzeagatik zergak estatuan eta Nafarroan, eta argi eta garbi Nafarroako udalentzat kaltegarria dela adierazi zuen. Itoizko urtegiaren tamainako urtegi batek 700.000 euro inguru tributazioa

ekarriko lioke luke Estatuko edozein toki entitateri; Nafarroan, ordea, 180.000 euro baino ez. Hori dela eta, araudia aldatzeko eskatu dute, «Gaur egun legeak egiten ari direlako CHEK gutxiago ordain dezan».

Ángel Martín Unzuék gogora ekarri zuen duela sei urte Sustapen batzordearekin lan saioa. Bertan agerian utzi zen eskualdeko prekaritate sozioekonomikoa eta konpentsazioa tresna bat izateko beharra ere; baina Nafarroako Gobernuak oraindik ez du mugimendurik egin. Orduan ere alderdi politiko guztien aho bateko atxikimendua jaso zuten; orain, ordea, laguntza hori egiazkoa izatea eta

nolabait artikulatzea nahi dute, «neurrien egokitzapen ekonomiko eta juridikoa borondate eta justizia kontua baita». Iruñerria, Erdialdea eta Erriberari ematen zaizkien onurengatik konpentsatu behar direlakoan daude, eskualde horiek Pirinioaurreko haranetako urarekin garatzen baitira, Itoizko urtegiaren inguru horretako etorkizuna zalan-tzan dagoen bitartean (errentagarritasun eta produktibitate urria, biztanleak galtzeko arriskua).

Hori dela eta, exekutiboari eskatu zioten, "Ubidearen alde" baitago, udalerririk horiekiko eskuzabala izan eta laguntza eman diezaien, "Itoitz existitzen den bitartean, behintzat", Unzuék adierazi zuen moduan.

Tokiko Inbertsioen Planaren barneko erabaki askeko funtsen banaketa zehaztu da (2020)

Nafarroako Parlamentuko Ekonomia eta Ogasun Batzordeak zuzenketa bat onartu zuen, erabaki askerako 2020ko Tokiko Inbertsioen Planeko 5 milioi euroen banaketa zehazten duena.

Nafarroako 212 udalerrietako bakoitzak biztanle kopuruaren ara-

bera zehaztutako kopurua jasoko du. Hala, Agoitzek 26.000 euro jasoko ditu, inbertsioak egiteko soilik erabili ahalko dituen.

Gogoratu behar da Tokiko Inbertsioen Plana Nafarroako Gobernuak tokiko erakundeekin duen lankidetzak ekonomikorako tresna

dela. Hiru jarduera-ildotan banatzen da: Foru exekutiboak proposatutako inbertsioak, tokiko erakundeek beraiek ezarritako ildoan arabera egindako tokiko programazioa eta udalek eta kontzejuek beren beharren arabera erabakitzen dituzten erabaki askeko bestelako inbertsioak.

Agoitzen eragingo dituzten Hezkuntzako aurrekontuaren bi zuzenketa onartu dituzte

Nafarroako Parlamentuko Ekonomia eta Ogasun Batzordeak Foru Gobernuko Hezkuntza Departamentuaren aurrekontuari aurkeztutako 93 zuzenketa partzialetatik 18 onartu zituen, guztira 1.935.000 eurorenak.

Onartutakoen artean daude, besteak beste, Agoizko Udalak aspaldi eskatu dituen bi zuzenketa. Ángel

Martín Unzué alkateak eta zenbait udal ordezkari bilera bat izan zuten berriki Hezkuntza Departamentuarekin, ikastetxean erreformak egiteko premia jakinarazteko.

Onartutako zuzenketa batek DBHI berri bat Agoitzen eraikitzeke proiektua egitea ahalbidetuko du, eta bigarrenak, berriz, San Migel Agoizko IParen egungo

instalazioak egokitzeko eta hobetzeko obrak egitea.

Agoizko institutuaren proiektuak Hezkuntza Departamentuaren aldeko txostena du, azken 13 urteetan %50 igo baita ikasleen kopurua. Horretarako 80.000 euro bideratu dira. EH Bilduk aurkeztutako «DBHI berri baterako proiektua Agoitzen» izeneko zuzenketa hau talde guztiek babestu zuten, Nafarroa Sumak izan ezik.

Horrez gain, eta beste zuzenketa bat onartu zenez, Agoizko San Migel ikastetxe publikoarentzat 70.000 euro bideratuko dira ikastetxean hainbat obra eta hobekuntza egiteko zuzkidura gisa. Gaur egun, ikastetxeak 506 ikasle hartzen ditu, eta egokitzeko neurriak premiazkoak dira zentroak 43 urte baititu.

Gure ingurunearekiko errespetua eskatzen dugu

Duela hilabete batzuk Agoizko Udalak seinale batzuk jarri zituen hainbat bidetan eta Iratiko Interpretazio Ibilbidean, motoen zirkulazioa debekatzeko. Zoritxarrez, badirudi pertsona batzuek ez dutela ongi hartu debekua, seinaleztapen guztiak etzanda agertu baitira. Agoizko Udalak gogorarazi nahi du seinale horiek 36/1994 Foru Dekretuak ezarritako debekua gogorarazteko direla, izan ere

arauaren 11. artikulua honako hau dio:

"Debekaturik dago motoredun ibilgailurik landetan zehar ibiltzea, errepideetatik kanpo edo bi metro baino zabalera txikiagoko landabideetan, suebaketan edo zura ateratzeko pistetan barna. Era berean, ez da onartuko Administrazioak espresuki debekatutako beste landa-bide edo pistetan

barna zirkulazioa, bi metrotik goitik zabalera izanagatik ere".

Neurri hori ez da errespetatu, eta gaur egun landabide horiek oso hondatuta daude, debekua betetzen ez duten motoen joan-etorria ohikoa delako.

Errespetua eta kolaborazioa eskatzen dizuegu berriz ere.

Irati HHS Mankomunitateak gogorarazi digu zein den konpost-ontzien erabilera zuzena

IRATI HHS Mankomunitateak gogorarazi nahi izan die komunitateko konpostajearen izena emanda duten familiei zein den materia organikoa konpostaje-ere-

muetan uzteko modu zuzena; izan ere, bere helburua da prozesuaren baldintza egokiak ziurtatzea.

Azkenaldian antzeman dute pertsona batzuek konpostagailuaren barruan bertan materia organikoa duten poltsak uzten dituztela.

Gogorarazi nahi dute, bada, **ez direla poltsak utzi behar, nahiz eta horiek konpostagarriak izan. Hustu egin behar dira, eta hondakin organikoak egitura-tzailearekin estali.**

Eskerrik asko parte hartzeagatik eta laguntzeagatik. Edozein gorabehera edo iradokizun helaraz dezakezue helbide honetara: infocompost@rsuirati.es edo 609 667 233 telefonoaren bidez.

‘Oholtzara Salto a Escena’ egitasmo bukaerako jaia

Hainbat antzerki-teknika erabiltzeko eta praktikan jartzeko eza-gutzak eman dituzten ikastaro eta tailerrei amaiera emateko, Nafarroako hamabost udalerritatik etorritako 150 gazte baino gehiago bildu ziren Tafalla Kultur-gunean Oholtzara Salto a Escena programari amaiera emateko. Nafarroako Antzokien Sareak antolatutako ekimena da, eta La Caixa-ko Gizarte Ekintzaren eta Nafarroako

Kutxa Fundazioaren laguntza izan du, 130.000 eurokoa, hain zuzen ere. Arte eszenikoak gazteei hurbiltzea eta horiek protagonista bilakatzea du helburu proiektuak.

Egunean zehar hainbat aktibitate egin ziren: bi antzerki eta zirku tailer bat (Zirika-Zirkus konpainia), Hip Hop tailerra (Arkadia Dance Studio) eta erritmo, musika eta perkusio tailerra (Txus Egilaz).

Bukatzeko, festa egin zuten DJ batekin.

Gogoratu behar da Oholtzara Salto a Escena ekimenaren bidez, 2019ko urritik 2020ko otsailera bitartean garatu den bigarren denboraldi honetan, hainbat jarduera egin direla Nafarroako 26 herritan, eta, ondoren, antzerki-lanak aztertu eta erakutsi direla: «Mirari zorigaitzoko lurraldean» eta «Julieta To Da», Atikus Teatro taldearen eskutik; dantza garai-kidearen muntaia, «Dantzabidea» Dantzak taldeko dantzarien eskutik, eta «Ura» eszenografia Zuk Dance konpainiako dantzarien eskutik. Antzerki Forumeko saioak ere eman dituzte Baketik taldeko langileek, eta antzerki tailerrak Quiero Teatro konpainiako teknikarien eskutik. Denbora horretan zehar, nerabeek antzerkiarekin harremana izateko aukera izan dute, eta gazteen artean arte eszenikoen hainbat alderdi ezagutarazi dira.

HAUSPOTU, herriak indarberritzeko

Duela hamarkada batzuetatik hona, hainbat faktore oztopatzen ari dira gizartearen garapena. Izan ere, hiri handiak erritmo azkarrean hazten ari diren bitartean, landa inguruneke argia itzaltzen ari da pixkanaka. Gero eta handiagoa da eskualdeen arteko desoreka; beraz, neurriak garaiz hartu ezean, egoerak ezingo du atzera bueltarik izan. Errealitate horren aurrean, Udalbiltzak «Hauspotu, herriak bizituz» proiektua sortu du Koop 57 eta OlatuKoopekin batera, gizarte-ekonomia eraldatzailean oinarritutako ekimenak sustatzeko eskualde behartsuenetan.

Proiektua ezagutarazteko, sei jardunaldi antolatu dituzte, eta horietako bat Agoitzen egin dute. Parte-hartzaileek gizarte ekonomia eraldatzailearen munduan sartzeko lehen urratsak emateko aukera izan zuten, eta, aldi berean, dagoeneko martxan dauden hainbat proiektu gertutik ezagutzeko aukera. Batez ere, gure eskualdeko

dezen. Zaintzan, etxebizitzaren eta adinekoen zaintzaren gaian eragin zen, Empenta Artieda proiektuaren bidez. Gainera, etxebizitza komunitarioen gaia ere jorratu zen.

Sei prestakuntza saioak amaitu ondoren, zarpigarrena egingo dute, ideiak eta kezak komunean jartzeko. Ondoren, tutoreak esleituko dira, lanak abian jartzen lagun

dezen. Zaintzan, etxebizitzaren eta adinekoen zaintzaren gaian eragin zen, Empenta Artieda proiektuaren bidez. Gainera, etxebizitza komunitarioen gaia ere jorratu zen.

Ahalegin eta baliabide guztiak beharrezkoak dira eskualdeen garapena bultzatzeko eta lurraldeen arteko desberdintasunak arintzeko.

44 urte, herri baten borroka eta erresistentzia

Saharako Errepublikak Arabiar Demokratikoaren (RASD) aldarrikapenaren 44. urteurrena dela eta, Nafarroan bizi den diaspora sahararrak Saharako kausa nazio-

nari eta autodeterminazioaren eta independentziaren aldeko borroka-prozesuari buruzko hainbat jarduera antolatu zituen Agoitzen.

Saharako kulturaz, janariaz eta folkloreak gain, erakundeak, mahai-inguru eta film labur baten bidez, nabarmendu nahi izan zuten gatazkaren alderdi politikoa eta Marokoko Erresumak Mendebaldeko Saharako eremu okupatuetan egiten dituen urraketei, baliabide naturalen ebastei eta konponbide baketsuaren prozesuaren oztopoei jaramonik egiten ez dieten Espainiako gobernuen erantzukizuna.

Oroitzapenezko ekitaldietan ho-

nako hauek izan ziren: Fronte Polisarioak Nafarroan duen Ordezkaritza Diplomatikoa; Agoizko Udalaren hainbat ordezkari, alkatea buru zela; Gazte Sozialisten idazkari nagusia; eta Nafarroako gizarte zibileko hainbat erakunde.

Hitzaldietan, Polisarioko ordezkari Lehib Breikak Saharako diasporak jokatzen duen lana nabarmendu zuen, Saharako auzi nazionala tokiko gizarte zibilean zabaltzeari dagokionez. Ángel Martín Unzuek, bestalde, Agoitzek saharar herriaren borroka legitimoari emandako babes irmoa azpimarratu zuen, bai eta auziari sentsibilizazioa eta izaera politikoko ekitaldiak antolatzekeko prestutasuna ere.

Nafarroako Artxibategi Orokorak Agoizko Udaleko 1563. eneko agiri bat errestauratu du

Duela bi urte, Agoizko udalak "Agoizko Istorioak" erakusketa antolatu zuen. Bertan, besteak beste, udal artxibategian gordezten diren zenbait agiri ikusi ahal izan ziren. Horren ondorioz, Nafarroako Errege Artxibategi Orokorak paper-sorta horietako batzuk zaharberritzeko aukera ireki zuen, Nafarroako Artxiboak dokumentu-ondarea babesteko ematen duen zerbitzuaren bidez.

Hala, Agoizko Udalak, etorkizuneko kontsulta eta kontserbazioa bermatzeko asmoz, ez zuen zalantzarik izan dokumentu horietako bat emateko, hondatze-zantzu ugari baitzituen, haren gainean esku har zezan. Joan den urtarilean, zaharberritze eta digitalizazio prozesua amaitu ondoren, Nafarroako Errege Artxibategi Orokorak dokumentua itzuli zion Agoizko udalari, Udal Artxibategian berriro gorde zezan, haren funtsaren parte baita.

Dokumentuak (eskuz idatzitako paperezko zortzi orri, estalki bitxi bat duena), 1563. Urtekoa da, eta Agoitz hiribilduaren eta Don Martin Donamariakoaren artean, parroquia elizako jabetza zela eta, izandako auziak sortutako dokumentazio guztia biltzen du. Donamariatarrek Ama Birjinari eskainitako kapera euren jabetzakotzat hartzea nahi zuten, eta baita alkatearen aurrean joatea prozesioetan eta mezan bakea hartzean ere. Hiribilduak errefusatu zituen asmo horiek, eta, ondorioz, bi aldeek bi arbitro izendatuko zituzten; auzia aztertu eta epai arbitrarioa emateko, guztiak onartu beharrekoa.

Testuak 1563ko urtarrilaren 4tik maiatzaren 12ra bitartean idatzita daude eta egintza hauek biltzen ditu: Hiribilduaren eta Martin Donamariakoaren artean arbitroen erabakia onartzeko hartutako (eta sinatutako) konpromisoa, arbitroen erabakia bera, aldeentzako jakinarazpena, eta epaiaren

berrespena (erregeordearen eta idazkariaren sinadurak eta Erre-sumako Kantzelaritzaren zigilua).

Nafarroako Artxibategiko zaharberritze-tailerrak zaharberritu du agiria: dokumentuaren gainazala garbitu, euskarria konpondu, paper-sorta josi eta arrakalak ez handitzeko azala sendotu, betiere jatorrizko koadernaketa errespetatuz. Prozesu horren ondoren, orri guztiak digitalizatu dira.

Hemendik aurrera, esku-hartzeri esker, Agoizko dokumentu-ondareko ale bikain horren biziraupena bermatuta dago. egoki kontserbatzen eta manipulatzeko bada.

Nafarroako Errege Artxibategi Orokorreko ekipo informatikoetan ikusi ahal izanen da agiria, kopia digital bat bertan gelditu delako. Hala ere, ikertzaileek horren erreproduktzio bat eskuratu nahi izanez gero, baimena eskatu beharko diote Agoizko udalari.

Agoitzek inauteriak ospatu ditu

Otsailaren 22an, larunbata, egingako ekitaldiarekin, Agoitzek hasiera eman zion aurtengo Inauterietako programari. Eguna ohiko puska-biltzearekin hasi zen, hau da, arrautza eta txistorra biltzea eginez. Bertan, herriko inauterietako pertsonaiak, maskararak eta kaskaboboak, egon ziren, eta kalejira koloretsua egin zuten Agoizko Txistulari Taldeak eskainitako musikaren laguntzarekin.

Arratsaldean, haurrentzako txokolatadarekin hasi zen. Ondoren, ohi bezala, Kaskabobo eta Maskariten kalea ireki zen, eta zain zegoen jende andanak kalean zeharkatzeko aukera izan zuen. Herriko txistulari, trikitilari, gaitari, joaldun eta erraldoien konpartsak parte hartu zuten ondorengo des-

Kultur balantzea

Santa Agedak ireki zuen otsaileko kultur programazioa. Urtero bezala, baseritarrez jantzitako neska-mutilak bildu zituen jai tradizional honek: makila eskuan, eta Agoizko txistulari taldeak lagunduta, hainbat abesti abestu zituzten. Herriko elizan santua gogorarazten duen tailaren ondoan hasi ziren, eta Agoizko kaleetan barnako ibilaldia egin zuten, Merkatu plazan amaitzeko. Karrika Euskara Taldeak bildutako jende andanari eskainitako faroltxoak piztuta, argitasuna eta distira eman zion ekitaldiari.

filean. Gauean, Angiluerreka Elkartean, DJ batek amaiera eman zion eguneko ekitaldien sortari.

Inauterietako asteartean kalejira egin zen, haur eta gaztetxo askoren partaidetza handia izan zuena.

Ondoren, Merkatu plaza izan zen Ziriko eta Kapusairen dantzaldia- ren eta erreketaren eszenatokia. Txistorra-tortilla pintxoak banatu ziren ohiko afariaren aurretik, eta horrekin bukaera eman zion aurtengo inauteriei.

eta bertan artistak bere emozioetara eta mundua ulertzeko moduetara eraman gintuen.

Adinekoentzako Francisco Yndurain Unibertsitateak bere 20. urteurrena ospatzeko ekitaldien amaiera festa eguna ospatu zuen. Bertan Bilaketa ahots eta instrumentu taldeak parte hartu zuen eta doinu berriak eskaini zituen.

Irati antzerki taldeak «ez dago txartelik» kartela jarri zuen berriz ere, «Marcel» bere suspense lan zirraragarriarekin.

